

ВЛИЯНИЕ НА КУБИЗМЪТ ВЪРХУ ДИЗАЙНА НА МОДНАТА ИЛЮСТРАЦИЯ ПРЕЗ ПЪРВАТА ПОЛОВИНА НА ДВАДЕСЕТИ ВЕК

Яна Василева

РЕЗЮМЕ — Настоящата статия разглежда различните течения и тенденции, които протичат в изобразителното изкуство в началото на двадесети век и тяхното въздействие върху дизайна на модната илюстрация в началото на двадесети век. Анализирани са художествените стилове кубизъм, фовизъм, абстракционизъм. Разгледани са примери от различни автори, които представляват интерес от гледна точка построение на композицията и организация на композиционното пространство.

Ключови думи: кубизъм, фовизъм, абстракционизъм, модна илюстрация

INFLUENCE OF THE CUBISM ON THE DESIGN OF FASHION ILLUSTRATION IN THE FIRST HALF OF THE 20TH CENTURY

Yana Vasileva

ABSTRACT— This article looks at the different trends and trends that take place in the art of the early twentieth century and their impact on the design of the fashion illustration at the beginning of the twentieth century. The artistic styles of Cubism, Fovism and Abstractionism are analyzed. There are examples of different authors who are interested in the construction composition and the organization of the compositional space.

Keywords: cubism, fovism, abstractionism, fashion illustration

ВЪВЕДЕНИЕ

Модната илюстрация е един интересен културен и исторически феномен възникнал още през далечният петнадесети век. Книгата „De gli Habiti Antichi e Modérni di Diversi Parti di Mondo“ на Cesare Vecellio е първото по рода си издание посветено на дизайна на облеклото, което поставя началото на една съвсем нова дисциплина в изящните изкуства, а именно модната илюстрация. Техниката на високият печат е изразното средство, с което ренесансовите майстори визуализират графичните композиции. Възхищението, което те предизвикват днес в залите на световните музеи е напълно заслужено. Книгата „De gli Habiti Antichi e Modérni di Diversi Parti di Mondo“ синтезира най-добрите постижения в тази област. В течение на следващите векове модната рисунка продължава своето поетапното

* Corresponding author at: New Bulgarian University, Sofia, Bulgaria, e-mail: yvasileva@nbu.bg

развитие. Книгите с модни илюстрации стават привилегия на висшето общество, което ѝ отрежда ролята на подчертано утилитарно изкуство. Графичните отпечатьци от седемнадесети и осемнадесети век ни представят дрехата в най-пищната ѝ форма. През деветнадесети век индустриализацията допринася за едно значително опростяване на производствения процес. Появяват се редица модни списания с цветни вложки, които съдържат сложни композиции изградени от богата шриховка. В зората на двадесети век модната рисунка се освобождава от плътните локални стойности и сложните фигурални композиции. Обособява се единна свободна фигуративна композиция, която преминава в абстракция. Цвета става водещ елемент в много от илюстрациите. В началото на тридесетте години фотографията постепенно измества ръчната рисунка и заема челните места на кориците на списанията. Настоящата статия разглежда влиянието на кубизмът върху дизайна на модната илюстрация в периода 1900 -1930 г.

ИЗЛОЖЕНИЕ

В началото на двадесети век се обособяват редица течения в изкуството, които драстично повлияват върху дизайна на модната илюстрация. В изящните и приложни изкуства протичат интензивни процеси, които дават отзвук върху творчеството на редица художници. В световната столица на културата и изкуствата Париж е разположена най-престижната академия по дизайн. Поради тази причина града е притегателен център за артистите, които усилено работят и излагат картините си в галериите. В живописата се обособяват няколко тенденции, които са ключов фактор за развитието на модната илюстрация. През първата декада на века се формира кубизмът. Течението е сериозно повлияно от африканското изкуство и става много мащабно. Художникът Pablo Picasso е основоположник на стилът, който първоначално получава враждебен прием. В своята работа младият Picasso е дълбоко повлиян от работата на Paul Cezanne, който е един от най-ярките представители на постимпресионизма. През 1907 г. е представена юбилейна изложба на художника на Есенния салон на изкуствата. Представените картини са изпълнени в абстрактен маниер. Природните форми са разградени на основните геометрични фигури: сфера, конус, цилиндър. Именно този дизайнерски подход подтиква Picasso да експериментира в посока разграждане на обема и се обособява неговият характерен стил по-късно наречен кубизъм. В началото на двадесети век Франция колонизира Африка, което довежда до популяризирането на африканската култура в Европа. Начинът на живот, културата и обичаите на различните племена стават обект на интерес в културните среди. Редица художници колекционират африкански маски и статуетки и черпят вдъхновение от примитивизмът в малките пластични форми. Едно посещение на Етнографският музей на Трокадеро в Париж оставя силно впечатление у художника и той коренно променя начинът си на работа. Картината „Госпожиците от Авиньон“ е първата творба, която Picasso излага публично. Съсем естествено разкривените форми на фигурите в съчетание с липсата на перспектива са в пълен противовес с вече съществуващите принципи в живописата. В основата на градежа на обемите художникът използва кубът и призмата, което по-късно дава наименованието на стила. В последствие новата техника увлича и други художници, които започват да експериментират с разпада на формата и абстрактното предаване на силуета. Художникът Georges Braque е близък приятел на Picasso, който работи в същата посока. Неговите картини са изработени в тъмни земни тонове, които допълнително доближават картините му като звучене до творчеството на големите авангардни художници от началото на века. (Фиг.2) Любим подход в неговата работа е колажът. Използването на стари опаковки, кашони, цветни хартии в изграждането на композицията е много типично за художника. Близкото приятелство с групата на фовистите повлиява драстично на неговото по-късно творчество. Фовизмът е другото силно течение в живописата, което протича за много кратък период от време. Основната доктрина в него е символиката на

цвета. Обемите биват изградени от силни ярки тонове, които се превръщат в основно изразно средство. Движението притича в периода 1905-1907 г. като подразделение на кубизма. Картината „Радостта от живота“ на художникът Anri Matisse е решена в духа на фовизма. Силуетите на фигурите са силно огрубени, цветовете са чисти и много ярки. Формите са плоски, а силуетите са оконтурени с мощни силуетни линии, които допълнително подчертават обемите. Картината е изложена за кратко и впечатлява със силата на своя колорит. (Фиг.1,2,3)

Фиг.1

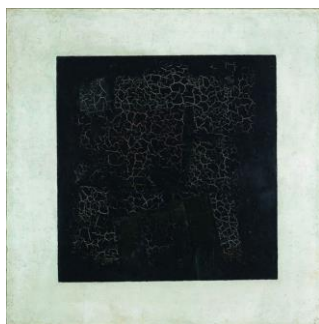

Фиг.2

Фиг.3

През втората декада на века се развива и един друг художествен стил, а именно супрематизмът. В основата си този стил се базира на работата с основните геометрични форми: кръг, квадрат, правоъгълник, линия. В композиционното изграждане на творбите художниците използвали предимно геометричните фигури в комбинация с лимитирана цветна палитра. Картината на художникът Kazimir Malevich озаглавена „Черният квадрат“ е може би най-известното произведение разработено в стила на супрематизмът. Платното е представено в общата изложба на художника през 1915 г. и поставя началото на модерното абстрактно изкуство. (Фиг.4) По същото време отново в Париж се развива едно друго мощно течение, в което композиционното изграждане е базирано на геометрични фигури и цветни петна. Орфизмът увлякъл в себе си редица художници, които изследвали динамиката във формата и цвета. Съпрузите Sonya и Robert Delaunay създават поредица от картини, които са близки до кубизмът, но притежават подчертано абстрактен характер. Композицията „Ритъм“ е много характерен пример за изследването на геометричните форми и тяхното цветно изражение.(Фиг.5) Изложбата на кубистите експонирана през 1911 г. в Амстердам впечатлява дотолкова един млад и много талантлив холандски художник, че през следващата година той се мести в Париж и създава едни от най-забележителните абстракции на двадесети век. Името на този смел артист е Pieter Mondriaan. В неговите картини се характеризират с лаконичното представяне на обекта. През 1915 г. той създава списанието „De stijl“ и формира съвсем ново течение в модерното изкуство, а именно неопластицизмът. Изразните средства на художника са сведени до минимум. В своите композиции Mondriaan полага основните цветове в комбинация от черни линии. Идеята да пресъздадеш реалността единствено чрез тези два елемента е истинско предизвикателство. Движението увелича в себе си и други автори. Творчеството на Vassily Kandinsky е определяно като най-яркият пример за развитието на абстрактното изкуство въобще.(Фиг.7) Работите му биват разделени на три етапа: импресия, импровизация, работни композиции. В основата си художникът работи с геометричният кръг, който изразява емоцията, силата и енергията. Сферата и нейните проекции в пространството вълнуват автора през по-голямата част от живота му. Картините на художника биват съотнесени към абстрактният експресионизъм, които се заражда в зората на двадесети век и претърпява развитие в няколко насоки.

Фиг.4

Фиг.5

Фиг.6

Фиг.7

Възникването на всички тези стилове повлияват генерално върху дизайна на текстила и облеклата. Динамичните геометрични форми намират място в силуета на дрехата и стават основен градивен елемент в изработката на дрехата. Художниците експериментират с новите изразни средства и създават интересни композиционни решения. В началото на двадесети век се реализира индустриализацията и появата на конфекционните облекла. Модата достига до по-голяма аудитория благодарение на специализираните журналы, които отразяват актуалните тенденции в облеклата. В модата се усеща въздействието на операта и балета. Кубизмът е може би най-популярният художествен стил, който дава отражение върху визията на модната илюстрация. Художникът Eduardo Benito е авторът, който е създал редица корици за модните списания „Vogue“ и „Vanity Fair“. В периода 1915-1930 г. той реализира няколко впечатляващи проекта, които са дълбоко повлияни от кубизмът и конструктивизмът. Графичният израз на женският образ, която Benito представя е базирана на стилистиката на африканската маска и носи характерните черти на кубизма. Обектите са силно стилизирани. Моделите са изградени с мощни, плоски, равни цветни петна. Чертите на лицето са представени схематично като пропорциите са леко деформирани. Овалите на лицата са силно издължени, носът и очите са пресъздадени съвсем пестеливо само с една лаконична линия, въпреки това моделите са много изразителни и притежават дълбоко състояние. (Фиг.8,9,10,11,12)

Фиг.8

Фиг.9

Фиг.10

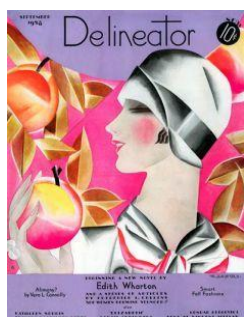
Фиг.11

Фиг.12

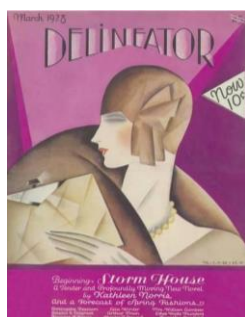
Художничката Helen Dryden е автор, които работи в областта на модната илюстрация в течение на тридесет години. В периода 1920-1930 г. дизайнерката е нарисувала редица корици за списанията “Vogue”, “Delineator”, “New York Times”. Успоредно с кариерата си на илюстратор Dryden се реализира успешно и като дизайнер на сценични облекла. Авторката проявява своят талант и в областта на индустриалният дизайн като работи за някои от най-големите автомобилни концерни. Въпреки това нейните разработки в областта на модната илюстрация представляват истински извор на вдъхновение. Богато разнообразие от геометрични абстрактни форми откриваме в по-късният период от работата на дизайнерката когато тя работи за сп. “Delineator”. Разчупената поза на моделите и леката деформация в пропорциите придават на портретните композиции силна динамика. В редица корици се забелязва противопоставяне на силуета и фона. Авторката работи с ярки контрастни цветове, които допълнително допринасят за общото звучене. Построението на редица нейни проекти е градирано в духа на типичната геометрична абстракция така популярна сред артистите. (Фиг.13,14,15,16,17)

Фиг.13

Фиг.14

Фиг.15

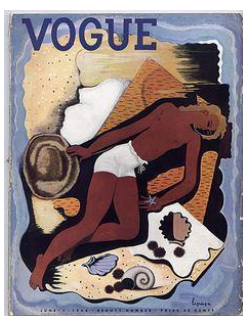
Фиг.16

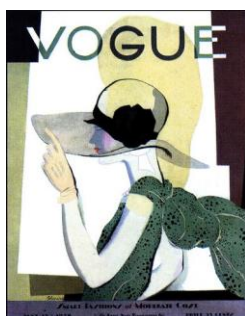
Фиг.17

Макар и по-слабо изразена геометричното разграждане на формата присъства като мотив и в някои от кориците на сп. “Vogue”, които са били разработени от дизайнерът George Lerare. Въпреки, че художникът е популярен със своите илюстрации изградени предимно в духа на ар нуво, за кратък отрязък от време декоративните изчистени форми така характерни за проиведенията на кубизма се промъкват и в неговото творчество. Корицата на списанието от месец януари 1929 г. е решена категорично в духа на кубистичната живопис. (Фиг. 18) Изборът на цветните стойности е насочен към топлите цветове, което по някакъв начин я прави близка с първите произведения на кубизмът, които били съставени предимно от тъмни кафяви тонове типични за изкуството на африканските племена. В конкретното проиведение силуетите са плоски, обемите са представени без светлосяньчно изграждане, колорита е близък до земните тонове, забелязваме пълно отсъствие на перспектива. Цялостното звучене напомня хартиен колаж. На база присъствието на тези стилови характеристики биха могли да бъдат направени някои паралели с картините на Picasso и Braque, но при по-задълбочен анализ откриваме някои типични за художника похвати, които нямат своя аналогия като техника и метод на работа сред неговите съвременници. Така например всяка отделна корица изработена от George Lerare притежава индивидуално графично излъчване на завършено художествено произведение. Подобна е графичната визия и в корицата от месец май 1928 г., на която ясно могат да бъдат разграничени плоските геометрични форми положени в задния план на композицията. Присъствието на кафявият цвят е дискретно, но въпреки това осезаемо.(Фиг. 19) Интересен подход към изграждането на обемите художникът реализира и в дизайна на корицата от месец ноември 1926 г. (Фиг.20) Квадратните елементи в задният план на композицията поставени в интересна последователност, която създава динамична среда за женският портрет. Художникът е противопоставил плоските обеми на задният план с линеарната изработка на женския образ, който е разработен много пестеливо.

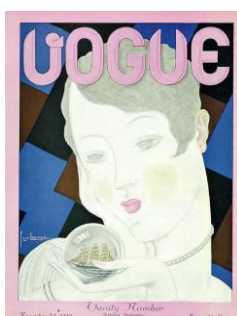
Щриховка е поставена в областите с различна текстура, където авторът е преценил за необходимо да бъде подсказан обем. Декоративните абстракции така типични за кубизмът могат да бъдат открити и в други корици, които са били възложени на по-малко известни автори. Така например художникът BV Zeilinger е проектирал серия произведения за сп. "Vogue". (Фиг.21) Композицията е решена в топла кафява гама. Художникът е представил един натюрморт, който може да бъде съотнесен към натюрмортите на George Braque. Дизайнерът William Bolin също е част от екипа художници ангажирани с разработката на корици за "Vogue". В своята работа художникът търпи влияние от кубизмът, но за съвсем кратък период. Артистичният подход, който той ползва е силно аналогичен на картините на Eduardo Benito. Издължени пропорции на лицето, преувеличени вратни извивки, лаконично светлосянчно изграждане. Отново гамата гравитира в кафявите нюанси. (Фиг.22)

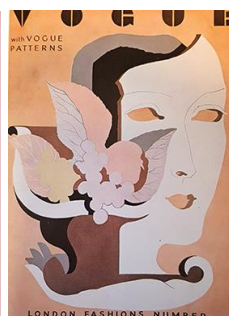
Фиг.18

Фиг.19

Фиг.20

Фиг.21

Фиг.22

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Кубизмът е едно от най-ярките течения в изобразителното изкуство, което води началото си в зората на двадесети век. Стилизацията на формата и деформацията на обемите занимават редица художници. Градацията на композицията и колорита преминават през различни изменения. Основни компоненти при изграждането на сюжета стават геометричните конусовидни форми. Стилистиката в живописа и скулптурата търпят сериозна трансформация, което дава отражение върху дизайна на модната илюстрация през първата половина на века.

ЛИТЕРАТУРА

- Фартнг, С. (2015) Изкуството цялата история, Книгомания
Janson, H. Janson A. (2014) История на изкуството, Елементи
Robinson, J. (2015) The fine art of fashion illustration, Frances Lincoln limited
Blackman, C. (2007) 100 years of fashion illustration, Laurence King US
Calahan A, Zachary C., (2015) Fashion and the fine art of pochoir, Thames & Hudson
Packer W., (1980) The art of vogue, The Condé Nast Publications Limited

ЕЛЕКТРОННИ РЕСУРСИ

- https://en.wikipedia.org/wiki/Helen_Dryden/Последен достъп 23.01.2019
https://eu.lumas.com/pictures/german_vogue_collection/cover_william_bolin_ii/Последен достъп 23.01.2019